

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. לכשתצא חמה מנרתיקה לכי נפקא קאמר לה ... על מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה ... כל האומר על מנת כאומר מעכשיו ... באם תצא ... זמנו של שטר מוכיח עליו.....1
- ב. לאחר שבוע שנה לאחר שנה חדש לאחר שבת לאחר שבת ... חד בשבא ותרי ותלתא בתר שבתא ארבעה וחמשה ומעלי שבתא קמי שבתא ... לאחר הרגל שלשים יום ... לית הילכתא כוותיה.....3
- הדרן עלך מי שאחזיו.....5
- א. הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה הרי זו מגורשת.....6
- ב. זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו הוא עמה במטה אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת.....7
- ג. מה שקנתה אשה קנה בעלה.....8
- ד. האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום.....9
- ה. בכותב לה ועודה ארוסה.....10
- ו. יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה.....12
- ז. גיטה וחצרה באין כאחד.....14
- ח. בשטר על ידי עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא גטו וידו באין כאחד.....14
- ט. נעל גדר פריץ כל שהוא הרי זו חזקה.....14
- י. והוא שעומדת בצד ביתה ובצד חצרה.....15
- יא. אזל גיטא נפל בפיסלא אי הויא ארבע אמות על ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשיה ... דאושלה מקום ... גבוה עשרה אף על גב דלא הוי ארבע אמות ... אית ליה שם לווי אף על גב דלא גבוה עשרה ואף על גב דלא הוי ארבע אמות.....19

דף עז.

א. לכשתצא חמה מנרתיקה לכי נפקא קאמר לה ... על מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה ... כל האומר

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

על מנת כאומר מעכשיו ... באם תצא ... זמנו של שטר

מוכיח עליו

נתן לה גט¹ בלילה ואמר לה הרי זה גיטך על מנת שתזרח השמש או על מנת שתצא חמה מנרתקה, ומת בלילה, כשיזרח השמש הרי זה גט למפרע, שכבר התבאר לעיל דף עה. שכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי. ויש אומרים² שנקטינן לחומרא והויא ספק מגורשת, אלא אם כן אמר לה מעכשיו בפירוש. והעיקר בדעה ראשונה כמו שהתבאר לעיל דף עד:

אבל אמר לה הרי זה גיטך אם תזרח השמש או לבשתזרח השמש, או שאמר אם תצא מנרתקה או שאמר לבשתצא חמה מנרתקה הרי זה ספק גם לדעה הראשונה³ שספק לנו האם לגבי גיטין נחמיר ונאמר שזמנו של שטר אינו מוכיח עליו שכונתו עכשיו⁴, לפיכך אם מת בלילה הרי היא ספק מגורשת שמא נחשב כגט לאחר מיתה, ואזלינן לחומרא וחולצת ולא מתייבמת.

וכבר התבאר לעיל דף עה: שבכל תנאי שיש בו מעכשיו או על מנת, יש אומרים⁵ שא"צ לכל משפטי התנאים, ויש חולקים⁶.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמד ד

² כ"ב בבבב הבית להפוסקים דלא ס"ל ע"מ כמעכשיו דמי אף בע"מ יש להחמיר וא"י למה השמיט דיעה זו בר"ס קמ"ג ולא בשום מקום הביא המחבר דיעה זו אלא כאן. ב"ש שם ז. ועיין באור הגר"א יא שם "ולא ראיתי דיעה שם כלל דהא איפסיקא בפ"ק דקדושין בהדיא כר' אלעזר ועתו"ס דגיטין ע"ד א' ד"ה ר"ה כו' וכן בבית מאיר שם לח' כתב שלא מצא להדיא מי שחולק בכך.

³ בלבוש שם כתב מספקא לן אם הוי כאומר מעכשיו והוי גט למפרע כשתזרח או לא, אך בב"ש וכתב באומר אם תצא הספק הוא שמא הלכה כר"י דאמר זמן ש"ש מוכיח והוי גט מעלי' או שמא אין הלכה כר"י וכשאומר לבשתצא אז אם הלכה כר"י הוי ספק כמו אם אמר מהיום ולאחר מיתה (וכונתו דמספקא לן גבי גט האם נאמר זמנו של שטר וכו' וכ"כ בביאור הגר"א ט' דלגבי מתנה אמרי' זמנו של שטר מוכיח כמבואר לעיל דף עב). ולמ"ש ר"ס קמ"ה מבואר לעיל דף עב. באומר מהיום ומת בו ביום יש לספק שמא סוף היום קאמר א"כ יש כאן ג' ספיקות שמא הלכה כר"י והוי כאומר מהיום ולאחר מיתה וי"ל שמא תנאי הוא ושמא מעכשיו קאמר וע"מ עדיף מאומר היום כי ע"מ הוי כאומר מעכשיו מיהו הר"ן כתב בכה"ג עדיף כשאומר מהיום כיון שאמר אם תצא או לבשתצא ע"כ לאו לסוף היום מתכוון אז אמרי' מעכשיו קאמר כיון דליכא למימר סוף יום א"כ אין זמן מוגבל אלא מעכשיו קאמר.

⁴ ביאור הגר"א ט

⁵ שו"ע אהע"ז סימן לח סעיף ג, והוא מדברי הרמב"ם בפ"ו מה' אישות שכתב שא"צ לכפול תנאי ולא להקדים התנאי על המעשה, אבל צריך להתנות בדבר שאפשר לקיימו, ועי' בנו"כ שם שתנאי שאי אפשר לקיימו לאו מתנאי דב"ג ובר' נפקי אלא סברא היא, וכתב בב"ש שם דה"ה תנאי ומעשה בדבר אחד אינו מעכב, אבל הן קודם ללאו גם כמעכשיו מעכב, ועי' באבן האזל שם.

⁶ שו"ע אהע"ז שם, והוא מדברי הטור בשם התוס' והרא"ש, ועי' שו"ת הרא"ש כלל פא סימן א, ועי' באבני מילואים שם.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

יש אומרים⁷ שא"צ למשפטי התנאים אלא כשאמר בלשון אם יהיה, אבל אם אמר לכשיהיה אין צריך, וכן בדבר שמשיר בגוף המקח⁸.

ב. לאחר שבוע שנה לאחר שנה חדש לאחר חדש שבת לאחר שבת ... חד בשבא ותרי ותלתא בתר שבתא ארבעה וחמשה ומעלי שבתא קמי שבתא ... לאחר הרגל שלשים יום ... לית הילכתא כוותיה

אמר כתבו גט⁹ ותנו לאשתי אם לא באתי לאחר השבוע, לא יכתבו ויתנו עד שיעברו שני השמטה הזאת שעומדים בה, ושנה ראשונה של שמטה שלאחר כך, שזהו פירוש אם לא באתי לאחר השבוע, כלומר אם לא יבא בשנה ראשונה של אחר השבוע הזאת, הרי שיש לו זמן לביאתו כל אותו השנה¹⁰. ואחר כך יש להם לכותבו כל זמן שירצו¹¹.

ואם אמר אם לא באתי עד אחר השנה, לא יכתבו ויתנו עד שיעבור חדש משנה שנייה ואחר שיעבור החדש משנה השנייה יש להם רשות לכותבו אימתי שירצו.

ואם אמר אם לא אבא עד לאחר החדש, לא יכתבו ויתנו עד שיעבור שבת ראשון בחדש השני, ואחר שיעבור השבת הראשון מחדש השני יש להם רשות לכותבו אימתי שירצו.

ואם אמר אם לא אבא עד לאחר השבת, לא יכתבו ויתנו עד שיעבור יום שלישי של אחר שבת, שכן הוא לישנא דעלמא לחלק ימי השבוע לשנים, ימים אב"ג נקראין אחר השבת וימים דה"ו נקראין קודם השבת.

⁷ נה"מ סימן רז סק"א, כגון שאמר לכשיהיה לי דמים אחזיר לך, אין זה תנאי אלא כמו לזמן, כמו במגרש לאחר ל' דלא בעינן משפטי התנאים.

⁸ נה"מ שם ובסימן ריב סק"ד, כגון שאמר על מנת שדיומא העליונה שלי, או שמשיר לו המתנות, שאין זה תנאי אלא שיויר, וכן בע"מ שאין בו אונאה וכיוצא בזה, וכ"כ במשפ"ש בשם שו"ת רח"כ במי שנתן עזבונו לאשתו והיא חייבת להספיק לעשרה לומדים למשך שנה לעלוי נשמתו, שאין זה תנאי אלא שיויר ומוציאין ממנה כדי הספקה ללומדים כפי שצוה הבעל.

⁹ שו"ע ונו"כ שם ו

¹⁰ ולר"ת אם אמר זה נימך אחר השבוע אינו גט עד שיעבור שנה הראשונה שבשמינית וחדש הראשון של שנה שניה וכן בכולם ואפשר דס"ל אחר השבוע הוא שנה הראשונה אמרי' שמא לסוף השנה קאמר. ב"ש י

¹¹ לבוש שם וב"ש י

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ובכולן אין מקדימין ממה שאמר, אבל אם אחרו אפילו זמן רב אין בכך כלום, שהרי לא קבע זמן לכתיבה ונתינה אלא קבע לה זמן לביאתו, וכשלא יבא בתוך אותו הזמן יכתבוהו הם אימתי שירצו.

אבל אם אמר כתבו ותנו גט לאשתי אחר השבוע או אחר השנה או אחר החדש או אחר השבת, יש במשמעות לשונו זה שקובע להם זמן לכתיבה ונתינה, לפיכך אם אמר כן כתבו ותנו גט לאשתי אחר השבוע יכתבוהו מיד אחר כלות השמיטה¹² ואין להם זמן לכותבו אלא כל אותו השנה הראשונה של שמיטה שנייה¹³.

ואם אמר אחר השנה יכתבוהו מיד אחר כלות השנה ואין להם זמן לכותבו אלא כל החדש הראשון של שנה שנייה. ויש אומרים דה"ה שכן הדין אם אמר אחר שנים עשר חדש, דאע"ג שהזכיר לשון חדש יש לו זמן חדש שלם אחר כך, כיון שהזכיר י"ב שהוא שנה.

ואם אמר אחר החדש, יכתבוהו מיד אחר כלות החדש, ואין להם זמן לכותבו אלא כל ימות השבת הראשון של חדש השני.

ואם אמר לאחר שלשים יום, אין להם זמן אלא ביום ראשון שאחר שלשים יום, כיון שתלה לשונו בימים.

ואם אמר אחר השבת, יכתבוהו מיד אחר השבת, ואין להם זמן לכותבו אלא כל ימי א' וב' וג' אחר השבת. ובכל אלו גם כן אין מקדימין.

¹² עב"ש ס"ק י"א שהקשה מסי' קמ"א סעי' מ"ח דבאומר תנהו לה ביום פלוני. אם הקדים אינו גט צ"ל דוקא בהקדים אינו גט אבל אם איחר אינו בטל הגט אלא פסול ולהמחבר ספק הוא ומחמת זה כתב דגם שם אם איחר הוא פסול וחולק על ה"ה. ועיין תורת גיטין שם ג שכתב ולפענ"ד א"א לומר כך דהאיך סתמו כל הפוסקים, ובטור בס"י קמ"א כתב בהדיא וז"ל יכול לאחר וכו' משמע דאפילו לכתחלה יכול לאחר. ולפענ"ד לק"מ ולא דמי כלל, דבשלמא כשאמר ביום פ' ודאי דרך בהקד" פסול מטעם שכתב ה"ש שמן הסתם אין אדם מקפיד רק על אקדומי פורעניות, אבל הכא שאמר לאחר שבוע דיכול ליתן לה בשנה שאחריה מטעם שכתבו הפוסקים דכל שנה שאחריה נקרא אחר שבוע, וכן שבת שאחר חדש נקרא בלשון ב"א אחר חדש, ובודאי אי אמר בכלות השבוע או החדש דלא נקרא בלשון ב"א רק תיכף אותו יום שכלה השבוע או החדש וכן אם אמר בסוף השבוע או החדש אינו משמע רק יום האחרון. וכיון שהגביל זמן הכתיבה והנתינה על שנה שלימה כי אחר שבוע הוא שנה שלימה כלשון ב"א, ואלו אמר בפירוש בשנה זו יכולין אתם לכתוב וליתן ודאי דאסורין לכתוב רק בשנה זו ולא קודם ולא אח"כ כיון שנתן זמן ארוך שיש בה קיבוץ הרבה ימים, ודאי דאלו היה כוונתו שאחר זמן זה יכולין ליתן לעולם לא ה"י לו לומר רק יום הראשון של הזמן ואז ג"כ ה"י יכולין לאחר, ולפ"ז ה"נ כשאמר אחר שבוע שבלשון בני אדם הוא שנה שלימה מוכח מכוונתו שדעתו שלא להקדים ולא לאחר כנ"ל ברור.

¹³ לבוש שם ב"ש שם י

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם אחרו הזמנים הללו ואחר כך כתבו ונתנו לה הרי זו ספק מגורשת¹⁴, ואפילו אם נשאת תצא, דשמא לא היה דעתו לקבוע להם זמן הכתיבה ונתינה אלא תוך אלו הזמנים ולא יותר.

ואם אמר כתבו ותנו לה גט קודם השבת הרי אלו כותבין ונותנין מיום ד' עד סוף יום ו' לא קודם לכן ולא אחר כן.

וכן הדין אם נתן הוא עצמו הגט בידה ואמר לה הרי זה גיטך אם לא אבא אחר השבוע, אינו גט עד שיעבור שנה ראשונה של שמיטה שנייה, וכן בכולם כדלעיל אחר השנה חדש, ואחר החדש שבת, ואחר השבת אב"ג, שכל אלו הזמנים הנקראים אחר קבע לו לביאתו ואחר כך תהא מגורשת.

אבל אם אמר לה הרי זה גיטך אחר השבוע אחר השנה אחר החדש אחר השבת, הרי זו מגורשת מיד אחר כלות אותו הזמן שאמר דהיינו שבוע או חדש או שבת, ואינה צריכה להמתין יותר, שכיון שאינו מחוסר מעשה אחר הזמן שהזכיר חל הגט מיד בכלות הזמן שהזכיר, מה שאין כן למעלה שאחר הזמן שהזכיר צריכין לעשות מעשה הכתיבה והנתינה, לכך אמרינן שנתן להם הזמנים שכתבנו לעשות המעשה.

ואם אמר אחר הרגל רבו בזה הדיעות¹⁵ ואם אמר לפני שנה וחדש לא אתפרש דינו¹⁶.

הדרן עלך מי שאחזו

¹⁴ הרמב"ם כתב הרי זה פסול אלא ה"ן הקשה עליו למה פסול ואם נשאת לא תצא כמ"ש בפ"י הרי מידי ספקא לא נפיק ואם נשאת תצא לכן כ' הרי זו ספק מגורשת ובכ"מ תירץ קושיא שלו. ב"ש שם יא

¹⁵

מיהו איכא מאן דאמר דלאחר שלו כלאחר שבת דהיינו שלשה ימים שהוא הקטן שבכולם אבל רבינו מאיר הלוי ז"ל סובר דכי היכי דלאחר שבת הוי מחצית הזמן שבין שבת לשבת הכי נמי לאחר הרגל מחצית הזמן שבין רגל לרגל וכן כתב הר"ף ז"ל בתשובה ראובן שנשבע לחבירו לפרוע אחר הפסח רואין אותו כמה יש בין פסח לעצרת ויש לו מחצית הימים שבינתיים כמו בשבוע שמחלקין מחציתו לפני שבת ומחציתו לאחריו ולפי זה אם נשבע לפרוע אחר סוכות יש לו שלשה חדשים ור"ח ז"ל כתב דלאחר הרגל ט"ו יום ולא נתבררו דבריו. ר"ן על הר"ף דף למ:

¹⁶ ב"ש י מהר"ן

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

א. הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה הרי זו מגורשת

קבלת הגט על ידי האשה אינה צריכה שתקבלו בידה ממש אלא כשבא הגט לרשותה מועיל, שנאמר (דברים כד פסוק א) וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָה וְנָתַן בְּיָדָהּ וּמָדְלָא כְּתִיב וְנָתַן לָהּ דְּהוּי מִשְׁמַע בִּיד שְׁלֵה מִמֶּשׁ, דלָה בידה דוקא מִשְׁמַע וְלֹא בְרִשּׁוּתָהּ¹⁷,

חצרה של אשה¹⁸ נלמדה ברבוי מידה¹⁹, לפיכך זרק לה גט בחצרה בין שהוא קנוי לה בין שהוא מושכר או שאול לה חצרה הוא²⁰, והרי הוא כאילו נתנו בידה ומגורשת.

במה דברים אמורים כשהיא עומדה בחצרה ומשתמר שם לדעתה, כמו שיבואר להלן עמוד ב'. אבל אם אינה עומדת שם אף על פי שהוא משתמר לדעתה, או שעומדת ואינו משתמר לדעתה אין זה דומה לידה ואינה מתגרשת.

בסתם אין החצר קונה משום שליחות, שגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו, לפיכך אין חצרה קונה לה הגט שלא בפניה, ויש אומרים שהיא ספק מגורשת.

ואם אמרה לפני עדים²¹ זרוק לחצרי ותזכה לי, נעשה החצר שליח קבלה שלה. ומגורשת²². ויש מסתפקים²³ בזה.

¹⁷ וכיון שכתב בידה בא לרבות כל שהוא ברשותה, כדכתיב [במדבר כא, כו] ויקח את כל ארצו מידו שפירושו מרשותו, שזה פשיטא שלא היה כל ארצו בידו אלא ברשותו לבוש שם קלה א

¹⁸ פי' חצר של נכסי מלוג ואף על גב מה שקנתה אשה קנה בעלה נמצא דלא הוה חצרה מ"מ גיטה וידה באין כאחד דבאותו פעם שמגרשה אין לו זכות עוד בנכסי מלוג שלה וע"כ קנתה מכת חצרה. כמו שיבואר להלן עמוד ב בגמ'. מ"ז שם א. אבל נכסי צאן ברזל כיון שמחוסר גוביינא אין חצרה קונה. ב"ש שם א

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם קלט א

²⁰ דשכירות או שאלה ליומי ממכר הוא

²¹ מיירי שאמרה כן בפני עדים דהא הוא מטעם שליחות וש"ק צריך עדים. וכן בשעת זריקת הגט לחצר בעינין עדים כמו בנתינה לש"ק. תורת גיטין שם ב

²² ואם זרק לחצרה ואח"כ אמרה תזכי לי חצירי לדעת הרמ"ה שהביא בסעיף ב' לא מהני אפי' אם אמר אחר כך תזכה חצירי והוא אמר הא לך גיטך להרשב"א מהני ולהר"ן לא מהני אא"כ יאמר לה ה"ז גיטך אחר אמיר' שלה שאמר' תזכה לי חצירי והיינו יש חולקים שהביא בסעיף אה"ו. ב"ש שם ועיין תורת גיטין ב שהאריך בזה.

²³ עיין בית מאיר שם וז"ל ולע"ד המע' בהרשב"א יראה שמה שמסי' לבסוף וכל זה צ"ע אף על דין זה קאי ובודאי הוא צ"ע חדא מה דהקשה לנפשי' קושי' עצומה ותירצה ברוחק ע"ש ותו די"ל אחרי דקי"ל חש"ו אינם בני שליחות משום דלאו בני דעה נינהו נהי דקי"ל דחצר אתרבי מהמצא תמצא דכתיב בנגב למידי דזכות

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ב. זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו הוא עמה במטה אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת

היתה היא²⁴ בחצרו וזרק לה שם גיטה אינה מגורשת, אפילו היא יושבת במטה ונפל הגט במטה אינה מגורשת, עד שיגיע הגט לידה או לחיקה או לכלי מהכלים שלה שאין הבעל מקפיד על מקומו, כגון צלוחית או כפיפה קטנה וכיוצא בהן שאין דרך הבעל להקפיד על מקומו. ובנפל על בגדיה הוי כנתן לידה אפי' אם לא נשאת מתירין²⁵.

וכן אם נפל הגט למטה שלה שהיא גבוהה עשרה טפחים מגורשת, שכיון שהיא גבוהה עשרה חלקה מקום לעצמה ורשות בפני עצמה היא והיא שלה, ואין הבעל²⁶ מקפיד על מקום רגלי כרעי המטה שלה, ואם לא היתה גבוהה עשרה הרי זו ספק מגורשת²⁷.

לפיכך נוהגין שלא לגרש שום אשה ע"י נתינת הגט אפילו תוך ביתה וחצירה ואפילו לתוך קלתה שהוא סל שלה או תוך מלבושיה, והטעם שחיישינן שלפעמים הם שאולים אצלה ואולי הבעלים מקפידין על כך, וא"כ לא הוי גיטה כיון שלא לכך הושאלו, לכך טוב ליתן הגט תוך ידה ממש, ולא יהא שום דבר חוצץ אפילו טבעת וכיוצא בזה, ותהא ידה פתוחה מתחלת הנתינה עד גמר הנתינה, ולא תקפוץ ידה קודם גמר הנתינה²⁸,

מטעם שליחות י"ל דוקא במה דסתמא זכות אבל מה דסתמא חוב ולא הוי שליח כלל אלא ע"י אמירתה י"ל דלא עדיף מח"ש דאף עם אמירות המשלח לא הוי שליח ובחצירה סתם שהוא נ"מ י"ל הא בשע' האמירה וזרק אין ראוי כלל החצר למיעבד שלוחה דהא עדיין רשות בעלה עליה ע"י מה שקנה אשה קנה בעל נהי דבשע' זריקת הגט נטה וחצירה באין כאחד י"ל דהוי כקטן בשע' מנוי השליחות והגדיל דפסול בס' קמ"א סעיף ל"ב להכי לע"ד מדי ס"מ לא נפקא.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם י

²⁵ באר היטב שם ה

²⁶ משמע אדם אחר מקפיד ולוקח אינו קונה אם מטה שלו עומד ברשות המוכר אפי' אם גבוה י"ט כמ"ש בתוס' אכרעי מטה אין אדם מקפיד לכל הפחות באשתו וכן באויר מטה וכ"כ הרשב"א ומ"ש תוספות וכן באויר המטה עיין בחדושי רש"ד פירוש כגון אם המטה תלי' באויר אינו מקפיד במטה של אשתו ומגורשת אבל של אדם אחר אינו קונה. ב"ש שם טו

²⁷ הטעם דכיון שאינו גובה י' טפחים לא היה על זה שם רשות בפני עצמו אלא שם כלי והו"ל כליו של לוקח ברשות מוכר והוא בעיא דלא אפשיטא אם קונה אי לא. מ"ז שם יג. ולא כרמב"ם דס"ל אפשטא אבעי". ב"ש שם טז

²⁸ מפני שנראה כאילו נוטלת היא הגט מיד בעלה ואין זה נתינה מן הבעל, ואנן ונתן הוא בעינן שאם מחמת שקפצה היא ידה אינו יכול לנתקו עוד ולהביאו אצלו, לא הוי נתינה ואינה מגורשת, כיון שגמר הנתינה היתה מכח שקפצה ידה, ויש מי שאומר שהיא מגורשת, ויש להחמיר. וכל זה לא מייירי אלא שקפצה ידה בלא רצון הבעל, אבל אם הבעל מצוה לה לקפוץ ידה אפילו הושיט לה הגט והיא לקחה אותו מצד השני הוי גמ, כן נראה למורי מהרמא"י ז"ל. לבוש קלח ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואחר גמר הנתינה תקפוץ ידה ותכניסנה תחת בגדיה שתהא קבלה מעולה, ותיזהר שלא יסייע לה שום אדם בקבלתו וגם לא בהכניסה תחת בגדיה, ואפילו בדיעבד אין להתירה לעלמא עד שבאה גט לידה ממש.

ג. מה שקנתה אשה קנה בעלה

כבר התבאר במסכת כתובות דף עח. – עט: ובנזיר דף כד: שכל הנכסים שבאו לאשה לאחר שנישאת, הרי הן "נכסי מלוג"²⁹. שאינם עוברים לרשות הבעל אלא הם שייכים לאשה בלבד, אך דינם הוא שיש לבעל זכות לאכול הפירות³⁰, ואינו רשאי לכלות הקרן, ועל הבעל לטפל בנכסים, אך אין הוא חייב בשמירת ערכם אם אינו מפסידם בכוונה. ואינו חייב באחריותו בין אם פחתו או מתו או נגנבו או נאבדו, וכן אם הותירו, ההפסד והריוח עליה³¹, ואפילו אם פשע בהם ונאבדו פטור³².

ובכלל זה נכסים שנפלו לה בירושה לאחר שנישאת, או שנתנו לה מתנה³³, או שחבלו בה אחרים.

לפיכך מי שחתנו³⁴ מודר הנאה ממנו, והוא רוצה לתת לבתו מעות שתהא נהנית מהם ותוציאם אותה בחפצים ותכשיטים, הרי קנויים הם לחתנו לפירותיהם, ואסור לו ליהנות מהם, והיאך יעשה באופן שלא יהיו נקנין לבעלה לפירותיהן ושלא יהנה הבעל ממתנתו, צריך שיאמר לה הרי המעות האלו נתונים ליך במתנה ובלבד³⁵ שלא יהא לבעליך רשות בהן, אלא יהיו למה שאת נותנת לתוך פיך או למה שתלבשי וכיוצא בזה.

²⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז פה ז ולשון מלוג הוא כעין לשון מליגת הראש שתולשין השיער והראש נשאר, וכן בנכסי מלוג הבעל אוכל הפירות והקרן נשאר.

³⁰ שו"ע שם וסעיף ז והוא תקנת חז"ל תמורת פרקונה שהיבוהו לפדותה, ו האשה יכולה לומר איני נפדית ואיני נותנת פירות.

³¹ שו"ע ונו"כ שם ב

³² שו"ע שם וכן בחו"מ (סימן שמו סעיף טז), מפני שהיא עמו במלאכתו והוי פשיעה בבעלים (וכתב בנה"מ (שם סק"ו) דהא דלא נקט הטעם מפני שהוא כלוקח, משום שאפילו סילק עצמו מפירות ומירושה, דאז לא חשיב לוקח, אפ"ה פטור מטעם שאלה בבעלים, ועי' ח"מ (סימן קטו סק"כ) ובבי"ש (שם ס"ק כא), ובט"ז (סימן פה סק"ב), אבל אם הזיקן בידים חייב.

³³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז שם, וכן הוא בשו"ע חו"מ (סימן רמט סעיף יג), וכתב באה"ט (סק"ח) בשם המבי"ט דה"ה אם אחר נתחייב לתת לה מזונות, נעשה נכסי מלוג, ואינה רשאית למחול בלי רשות בעלה.

³⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד רכב

³⁵ מדברי הפוסקים נראה דאירי בתנאי, וכן הזכירו הפוסקים בדבריהם לשון על מנת, ובמשנה דנקט ובלבד, צריך לומר דגם זה לשון תנאי כמו על מנת, ולא מצאתי דיני תנאי בלשון ובלבד, ועי' להלן מדברי הריטב"א דגם ע"מ אינו אלא לשון שיוור ולא תנאי, ולא מצאתי מי שהעיר בזה, וצ"ע. פתחי חושן חלק ט פרק ח הערה קלא

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכשיאמר כן או כיוצא בזה, קונה היא המתנה לבדה לעשות בה מה שתרצה, ואין לבעלה רשות בזה. ואף על פי שחתנו נהנה מהם שזן את אשתו, כבר התבאר לעיל דף לח. שהמודר הנאה מחבירו זן את אשתו.

ודווקא בשרוצה לתת לה מעות או דבר אחר שאינו מין מזון צריך שיאמר כן, אבל אם נותן לה לה מיני מזונות אין צריך לומר לה כלום, מכיון שאין לבעל זכייה בהם³⁶.

וכבר התבאר במסכת נדרים דף פח: שאשה הרוצה לברך על לולב (לנוהגות לברך על מ"ע שהזמ"ג³⁷) ביום הראשון של סוכות, צריכה שיקנה לה בעלה³⁸, או שיקנה לה אחר ויאמר הרי לולב זה לך על מנת שתצאי בו ושאין לבעלך רשות בו, אבל אם יאמר רק על מנת שאין לבעלך רשות בו או יאמר רק על מנת לצאת בו, אינה יכול לברך שיש לחשוש שיד אשה כיד בעלה, וא"כ אינו שלה³⁹, ובלולב צריכים "לכם"⁴⁰. וכן לא תוכל לברך על של קהל⁴¹.

ד. האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום

כבר התבאר במסכת כתובות דף צה. שהמסלק⁴² עצמו וכתב לשותפו או למוכר לו⁴³, דין ודברים אין לי שום זכות בנכם זה, אינו כלום אלא אם קנו

³⁶ לבוש ט"ז וש"ך שם א

³⁷ עיין שו"ת יבי"א ח"א מ ומב

³⁸ דבזה קנתה לגמרי כיון שהוא בזה אינו אוכל פירות כדאמרין בב"ב, וכן פסק ג"כ באה"ע (סי' פ"ה ס"ז). וכן בכתב לה הבעל דין ודברים אין לי בנכסיו ובפירותיהן.

³⁹ עיין ערוך השולחן אורח חיים סימן תרנז סעיף ג' ויש לי להסתפק הא דקיי"ל דביום ראשון אין אדם יוצא חובתו בלולבו של חבירו וצריך להקנות לו באופן שיתבאר בסי' הבא אם זהו ג"כ באב ובניו הגדולים וחתניו הסמוכים על שולחנו דג"כ צריך כל אחד מדינא לולב בפ"ע או דילמא כיון דמצינו בכמה דינים דכשמוכים על שולחנו במילים לאביהם וא"כ יכולים כולם לצאת בלולב אחד וקרינא בהו לכם משלכם וכן נלע"ד עיקר ומ"מ יש להתיישב בזה". וכאורה ה"ה לגבי אשתו אולם זה אינו דאב והסמועכים אפשר הם כשותפים אבל אשה אינה שותפה שאין לה משלה כלום אלא הרי הוא של בעלה. (ומזה צע"ג על מש"כ בפסקי תשובות תרנח ה עיי"ש, עוד תרנח ה הערה 10 שלא דק וכתב דמהני על מנת שאין לבעלה רשות בה, והא ודאי לא מהני לכו"ע כמו שנתבאר, אלא צריך שייחד לצאת כמבואר להדיא בבכור"י שם)

⁴⁰ ביכורי יעקב סימן תרנז ס"ק ח, ואם יאמר מה שתרצו תעשי תליא בפלוגתא דלעיל ולכאורה יש להחמיר שלא תברך דסב"ל

⁴¹ אף שהאנשים מברכים על של קהל כמבואר סי' תרנ"ה, דמסתמא כן כוונתם כשיטול כל אחד יהיה שלו, מ"מ גבי אשה לא מהני זה שהרי צריכה לקבל המתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בו וע"מ לצאת, וזה ודאי אין כוונת קהל הקונים. ולכן אין לה תקנה לברך על של קהל אלא אם בעלה יתן אותו לה במתנה, כיון שבשעת נטילה הוא שלו יכול ליתן במתנה לאשתו, אבל בלא"ה כשתברך על לולב ביום ראשון הוי ברכה לבטלה. שם.

⁴² סמ"ע לו ז וקיה א, וש"ך לו ב

⁴³ וקשה מה זו דמיון דהא לפי פירוש רש"י שם (כתובות פג, א ד"ה האומר לחבירו) מיירי משותפין והוי שלו ממש ובזה ודאי אינו מועיל סילוק בדברים לחודה, משא"כ בבעל הכותב לאשה שאינו שלו אלא שעבוד שמא

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

מידו כלומר שעשה קנין סודר על כך, אולם גם אם אמר דין ודברים אין לי בחלקך וקנו מידו על זה. אינו מועיל, שעדיין יש לומר מדין ודברים סילק נפשו ולא מגוף השדה, וצריך שיפרשו לו בהקנין שסילק נפשו מגוף חלק שדהו. או נוסח הנשמע שלא נשאר לו שום זכות בו.

ה. בנותב לה ועודה ארוסה

כבר התבאר במסכת כתובות דף פג. שמועיל⁴⁴ סילוק בנכסי המילוג בכתיבה או באמירה לבד, וזו אינה אלא כשכתב לה בעודה ארוסה, אבל לאחר נישואין כיון שכבר זכה בנכסיה שוב אינו מועיל סילוק באמירה או בכתיבה, אלא אם אמר דין ודברים אין לי בנכסייך וקנו מידו על כך, או שהקנה לה בקנין כדרך מתנה שבקנין יכול להסתלק אפילו לאחר שכבר זכה, ואז מועיל לענין שיהא מכרה ומתנתה קיימים⁴⁵, ויש אומרים⁴⁶ שבקנין יכול להסתלק אף מאכילת פירות.

ומ"מ בנשואה אינו מועיל אלא בנכסים שהיו לה, אבל לא בנכסים שנפלו לה אח"כ, שאין קנין מועיל בדבר שלא בא לעולם⁴⁷.

מועיל סילוק בדברים, וכבר התפלא בזה בספר פני יהושע (שם פג, א ד"ה שם והתניא). ונראה לפי מה שנאמר מדברי הר"ן ריש פרק השותפין שנדרו הנאה זה מזה (גדרים מה, ב) דסברי רבנן דאסרי אהדדי וכתב (ד"ה רבי אליעזר) דבחצר שאין בו דין חלוקה דכל אחד משתמש בכולה ועל כרחך אי דהאי לאו דהאי ואין לאחד מהם רק קנין הגוף במחצית וכן לשני אלא דבשותפין נשתעבד חלק חבירו לזה וכן לאידך להשתמש בכולה ע"ש, וא"כ פריך שפיר דמשמע דהאומר לחבירו אפילו בחצר שאין בו דין חלוקה ואף על גב דבשדה שאין בו דין חלוקה אין לו בשדה אלא שעבוד בחלק חבירו ואפילו הכי לא אמר כלום, ומשמע דאפילו משעבוד אינו יכול לסלק. קצות החושן ק"ח א

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם צב א

⁴⁵ דעת הטור שאינו מועיל סילוק לאחר נישואין מאכילת פירות אפילו בקנין, כי אם לענין שאם מכרה או נתנה קיים, כמ"ש בח"מ (סק"ג) ובי"ש (סק"ה), ומצדד לומר שאפילו להטור אם לא אמר בנכסייך אפשר שמועיל אף לאכילת פירות, ועי' מ"ז (סק"ב).

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ח כדעת הרמב"ם והיינו בקנין כמ"ש בח"מ (סק"ז) ובי"ש (סק"ט), ובלשון המועיל גם בארוסה.

⁴⁷ ועי' מחנ"א (ה' זכיה מהפקר סימן י).

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכן כשהתנו ביניהם לאחר נישואין שלא יירשנה אינו מועיל⁴⁸, ואפילו עשה קנין על כך⁴⁹, ואפילו אומר איני יורש ואיני מתחייב בקבורתה, וכן היא אינה יכולה לומר אל תקברני ולא תירשני⁵⁰.

התנה עמה שלא יירשנה, אינו מועיל להסתלק מאכילת פירות⁵¹.

אין סילוק מועיל קודם אירוסין⁵². אולם סילוק בקנין נחלקו בכך האחרונים. ובזמננו שאין נוהגים לקדש כי אם בשעת החופה, נתחבטו האחרונים אם מועיל סילוק לאחר שידוכין⁵³.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ ס"ט ו' צ"ב ז', דכיון שזוכה בירושתה, אינו יכול לסלק עצמו מזכות זו, כשם שאינו יכול להסתלק מירושת אביו (ועי' בקצה"ח סימן רט ס"ק יא, ועי' שו"ת רדב"ז (ח"א סימן תקלג), ובשו"ע (סימן צב סעיף ח) כתב, התנה עמו אחר נישואין שלא יהיו לו דו"ד בנכסיה ולא בפירות פירותיה עד עולם בחייה ובמותה, ה"ז אינו אוכל פירות כלל, אבל אם מתה יירשנה, וגם זה מדברי הרמב"ם (פכ"ג מה' אישות ה"ז), ואיירי בקנו מידו, ועי' שו"ת חת"ס (הו"מ סימן קמב) ובשו"ת תשורת ש"י (ח"ב סימן לה) ובאבן האזל (פ"ו מה' נחלות ה"א), ועי' חידושי הגר"ח הלוי (פי"ג מה' מכירה) בדין מתנה עמשכ"ב. ועי' חו"א (אהע"ז סימן סג סק"ז).

⁴⁹ בבי"ש (בסימן צב ס"ק יח) שאפילו בקנין לא מהני (אף על גב דלענין פירות מהני סילוק בקנין), דירושה לאו בידו הוא, ואפילו אם עשתה היא יורש אחר והוא מתרצה לכך, לא מהני, והוא מדברי המ"מ במ"ש הרמב"ם (פי"ב מה' אישות ה"ט) ועי' בלחם משנה מה שביאר בדברי המ"מ (שם), ועי' שו"ת אבנ"ז (הו"מ סימן כז) בדין סילוק עפ"י דינא דמלכותא ובדשלב"ל.

⁵⁰ רמ"א שם ס"ט סעיף ה', ואף על פי שאמרו קבורתה תחת ירושתה, מ"מ התקנה היתה לטובת שניהם, ואין אחד מהם יכול למנוע טובת השני, ויש לעיין כששניהם מסכימים, ואפשר דכיון שאינו יכול להסתלק מירושה ממילא אינו יכול לסלקה מקבורתה, ואפילו בהסכמתה, וצ"ע.

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם צ"ב ז' ואפילו לדעת הפוסקים שמועיל לענין ירושה, כיון שלא הזכיר סילוק מהפירות, וכתבו הח"מ (ס"ק יד) והבי"ש (ס"ק מז) דה"ה שאינו מועיל לענין מכירתה ומתנתה, כל זמן שלא אמר דין ודברים אין לי בנכסיך, ועי' מ"ז (שם סק"ג).

⁵² רמ"א שם א', שהרי אין לו שום שייכות בנכסיה, וה"ז כסילוק בדשלב"ל כלל.

⁵³ עיין פתחי חושן חלק ט' שם פרק ח' הערה רנ הביא תמצית הדעות שבשו"ת חות יאיר (סימן מז) שבקנין מועיל, דהא קי"ל שאדם יכול להסתלק בקנין אפילו מדשלב"ל, ובח"מ (סק"ד) כתב דקודם אירוסין אפילו בקנין אינו מועיל, וחזר החו"י וכתב דהא דיכול להסתלק מדשלב"ל אינו אלא כשכבר חל השעבוד, ואז חל אפילו בלא קנין, כמ"ש הסמ"ע (בסימן רט ס"ק כא), אלא דאפשר שסומכין על קנין שנעשה תחת החופה לאחר הקידושין, אלא שגם זה אינו מנהג ברור, ושם (בסימן נ) השיב העבודת הנרשוני וכתב דאפשר שנהגו כן עפ"י פסקו של מהר"ם שבמרדכי (בפ' הכותב) שאדם יכול להסתלק מדשלב"ל, אלא שקשה לחלוק על הרמ"א שסתם דלא מהני, ועוד כתב שנוהגים לכתוב הסילוק בלשון הודאה, ואף על פי שאנו יודעים שלא הודה מהני לשון זה, עיין שם. ובסימן נא הביא תשובת הר"ר זיסקינד מלובלין שנראה שהסכים ג"כ לדעת הפוסקים שאדם יכול להסתלק אפילו מדשלב"ל. ובסימן נב הביא בשם אחד מחכמי פרנקפורט שכתב שנוהגים שהחתן מקבל ק"ס אחר ברכת האירוסין וקודם הקידושין, ובשטר הסילוק כתוב שסילק עצמו קודם שהכנסתי לחופה וכו', עיין שם, וצ"ע דסו"ס קודם הקידושין הוא, ואפשר דמ"מ הוא לאחר שהכניסה לחופה, וצ"ע, ועי' שו"ת חת"ס (אהע"ז ח"ב סימן קסו). ובפת"ש (סק"א) כתב בשם ישועות יעקב שאע"פ שהאחרונים יישבו המנהג, מ"מ אם יבא לידו שטר סילוק כזה יעשה פשר, ובשם שו"ת גאוני בתראי כתב בשם המ"ז סברא אחרת, דכשם שמצינו בשטר מברחת שאע"פ שאינו מועיל כשטר מתנה, מ"מ מועיל לסלק זכות הבעל, ה"נ כיון שברצונו לעשות שטר סילוק, אף על פי שאינו מועיל, מ"מ מגלה על רצונו להסתלק ומועיל, עיין שם, ועי' מחנה אפרים (ה' זכיה ומתנה סימן י') שדן ג"כ באריכות בהלכה זו, ונראה מדבריו דאף שאינו מועיל בדרך סילוק, אם כותב בלשון תנאי מהני, ובאבני מלואים (סק"ה) האריך ג"כ בהלכה זו, ומצדד לומר דמהני סילוק קודם הקידושין והחופה, משום דדמי לפסיקה באמירה דמהני כשעמדו וקידשו, וה"נ סמוך לקידושין וחופה,

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אמר לה שתעשה מה שתמצא⁵⁴ אינה יכולה למכור בגדיה ותכשיטיה⁵⁵.

דף עז:

ו. יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניוזנית ואיני עושה

כבר התבאר שם דף מז: שתקנו⁵⁶ חכמים ז"ל שיהיו מעשה ידי האשה לבעל כנגד מזונותיה שהוא נותן לה, וכל זה עשו משום שלום בית, שכיון שהוא חייב במזונותיה מן התורה⁵⁷, אם יתן לה הוא מזונותיה והיא תרויח הרבה במעשה ידיה ותחזיק לעצמה ולא תתן לו, יהיה לו איבה עליה ולא יהיה לו שלום עמה בבית רק ריב וקטט, לכך תקנו ז"ל שתתן לו מעשה ידיה כנגד המזונות שהוא נותן לה כדי שיהא לה שלום בבית

והתבאר שם דף נח: שלפיכך אם אמרה איני ניוזנית ואיני עושה⁵⁸, שומעין לה⁵⁹, שכל שאומר אי אפשי בתקנת חכמים שתקנו לטובתו שומעין לו⁶⁰. אולם י"א אינה יכולה לפטור עצמה ממלאכות שהם צרכי הבית כגון טחינה

נקנה באמירה לענין סילוק, עיין שם, ובדברי מלכיאל (ח"ד סימן קנה) כתב שבדרך תנאי מועיל אף קודם אירוסין, עיין שם.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם צ יט

⁵⁵ ועיין פתחי חושן חלק ט פרק ט (הערה קמה) דייק מדברי הרא"ש דדוקא בבגדיה ותכשיטיה אינו מועיל, מפני שחייב לקנות לה אחרים, אבל בשאר דברים אפשר שמועיל כשאומר לה מה שתצו עשי, אפילו למכור, והא דאמרין שצריך קנין, היינו שאם היה בקנין שוב אינו יכול לחזור בו, ואילו באמירה לבד, כל זמן שלא חזר בו יכולה למכור ולתת, וכן משמע בשו"ע (סימן צ סעיף י) שאם מכרה ברשותו מכרה קיים, משום דהוי בשלוחו, והרי בשליחות יכול המשלח לחזור. ועיי"ש פרק ח הערה רמז.

⁵⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סט ד

⁵⁷ זהו לשון הלבוש שם אבל בט"ז שם ב תחילה תקנו מזונותיה ואח"כ תקנו שיהיה לו מעשה ידיה ממילא לטובתה נתכוונו חז"ל לפיכך וכו'. ומשמע דס"ל שמזונות דרבנן.

⁵⁸ ואף על פי שהי' יכולה לומר אינה ניוזנית וכו' אינה יכולה לומר איני עושה בלבד ושהוא בעצמו יעכב מזונות. ח"מ שם ז מהר"ן

⁵⁹ וע' בדברי הרא"ש פרק נערה ס"ק י' שאם אמרה איני ניוזנית היום ואיני עושה למחר היא ניוזנית ועושה וכו' וע"ש שמסתפק שם אם היא יכולה להפקיע לגמרי מעשה ידיה ולומר איני ניוזנית לעולם. ח"מ שם ו זוהי לכאורה רק לשיטתו שיכולה לומר כן לזמן קצוב אך לדעת הר"ן להלן שאינה יכולה לחזור בה א"ס תמיד באמירתה מותרת לעולם.

⁶⁰ אבל אם אמרה הריני מוחלת לך מזונות ואיני עושה לא מהני, דהא צריכה לומר אי אפשי בתק"ח, ודוקא כשאומרת איני ניוזנית הוי כאומרת א"א בתק"ח, אבל האומרת הריני מוחלת עדיין היא רוצה בתק"ח שהרי גם אם יש לה מזונות יכולה היא למחול כמש"כ תוס' פ' אף על פי (דף נ"ז) ד"ה ה"ז מקודשת. אבני מילואים שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אפיה בישול וכדומה⁶¹. וי"א⁶² שפטורה מכל מלאכות, ופטורה להניק, אלא חייבת במזיגת הכוס והרחצת פניו והצעת המטה ואין כופין על זה.

יש אומרים⁶³ שכל אשה האומרת פעם אחת איני ניזונית ואיני עושה, מחלה על התקנה ונתבטלה התקנה אצלה ושוב לא תוכל לחזור ולומר אני ניזונית ואני עושה לו, ואפילו תאמר מראש זמן קצוב אעשה לעצמי, וזמן קצוב אעשה לך⁶⁴, שאין זה סברא שיהא הרשות בידה לשנות הדבר בכל פעם שתרצה, שאם כן כשלא תמצא מלאכה תרצה להיות ניזונית, וכשתמצא תאמר איני ניזונית ולקתה מדת הדין, לפיכך מיד שאמרה אי איפשי בתקנת חכמים הפסידה ושוב אין לה מזונות⁶⁵, ויש חולקים⁶⁶ שיכולה לומר זמן קצוב אעשה לעצמי, וזמן קצוב אעשה לך ותתן לי מזונות⁶⁷. מאחר שתקנת המזונות היא עיקר התקנה, ואם כן דין הוא שתהא ידה על העליונה א"כ בכל שבוע שתרצה הברירה בידה לומר שבוע זו אני אעשה לעצמי, ולשבוע האחרת תאמר תתן לי מזונות⁶⁸, ואני מוכנת לעשות החוק הקצוב עלי⁶⁹.

וכל שאינה ניזונית אין לה גם כן כסות⁷⁰, שבלשון בני אדם כסות בכלל פרנסת מזונות הן.

והבעל⁷¹ שאמר איני זנך ואיני נוטל מעשה ידיך אין שומעין לו, שאין בכוחו לעקור דבר שהוא מן התורה, ושמא לא יספיקו לה מעשה ידיה והרי עוקר דבר מן התורה, אבל י"א⁷² שיכול לומר הואיל ותיקנו לי חכמים ז"ל מעשה ידיך כנגד המזונות, צאי

⁶¹ ח"מ שם ד ורמ"א פ מו

⁶² דעת תוס והרא"ש ח"מ פ כז. וכן דעת הרא"ש ובמקום פלוגתא היא פטורה. ב"ש כא

⁶³ ברמ"א שם סט מהב"י מהר"ן בשם הרמ"ה

⁶⁴ ב"ש שם ג בדעת הר"ן

⁶⁵ ח"מ שם ה וב"ש ג מהר"ן

⁶⁶ רמ"א שם מרי"ו נכ"ג

⁶⁷ ב"ש ג

⁶⁸ ולכאורה נראה דפלוגתא זו תליא בפלוגתא אם כסות גם כן תחת מעשה ידיה והר"ן אול לשיטתו דס"ל כסות ג"כ תחת מ"י מ"ה ס"ל דא"י לומר בשבוע זו איני ניזונית ובשבוע אחרת ניזונית ורי"ו ס"ל כשיטת הרא"ש דאין כסות בכלל מזונות, שאם כסות בכלל מזונות א"כ תקנות חז"ל היה כל מ"י של כל ימי חייה תחת מזונות וכסות שהרי כסות הוא דבר שאין מתחלק על כל שבוע וא"כ איך י"ל זמן קצוב אני אעשה לעצמי ובזמן אחר תאמר אני עושה ואוכל ואיך תעשה עם הכסות, וכעין זה מצינו בתו' פנ"ש דתקנת חז"ל היה פירו' של כל ימיה תחת פרקונה ואם אומרת פ"א איני נפדת ואיני נותן פירות תו' א"י לו' הריני נפדת ואתן הפירות ובתו' דף מ"ו והרא"ש משמע דס"ל כרי"ו שכתבו אם אמרה איני ניזונית היום ואיני עושה למחר היא עושה וניזונית. ב"ש שם ג. ולענ"ד זה אינו דא"כ לפי מה דמבואר במשנה (כתובות סד ב) שנותן לה כגדים כל שנה, א"כ היתה יכולה לחזור בשנה האחרת. ותו' דלפי דבריו עכ"פ בפעם ראשונה שאומרת א"נ ואיני עושה והלבישה עצמה משל עצמה יכולה אח"כ לחזור ולמכור בגדי' שלה, ע"כ דזה אינו כלל. הפלאה קונטרס אחרון שם

⁶⁹ דהא יש חוק קצוב בכל שבוע כמה היא עושה משקל ה' סלעים. ח"מ שם ו

⁷⁰ ח"מ שם ה

⁷¹ רמ"א שם

⁷² דעת הר"ן ברמ"א שם

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וטלי לך מעשה ידיך במזונותיך ומה שלא יספיק לך אשלים אני לך⁷³. וי"א⁷⁴ שאינו יכול לומר כן בעל כרחו.

ז. גיטה וחצרה באין כאחד

מה שהתבאר לעיל שחצרה של אשה⁷⁵ נלמדה ברבוי מידה⁷⁶, לפיכך זרק לה גט בחצרה הרי הוא כאילו נתנו בידה ומגורשת. זהו אפילו אם החצר היא נכסי מילוג שהבעל אוכל פירות ולא סילק עצמו ממנה ואף על גב שמה שקנתה אשה קנה בעלה נמצא שלא הוה חצרה מ"מ גיטה וידה באין כאחד, שבאותו פעם שמגרשה אין לו זכות עוד בנכסי מילוג שלה וע"כ קנתה מכח חצרה. אבל נכסי צאן ברזל כיון שמחוסר גוביינא אין חצרה קונה.

ח. בשטר על ידי עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא גטו וידו באין כאחד

עבד כנעני קונה⁷⁷ עצמו בשטר⁷⁸. כיצד, כותב לו על הנייר או על החרס הרי אתה בן חורין, הרי אתה לעצמך, או אין לי עסק בך, כל אחת מן הלשונות הללו איזה מהם שירצה ומוסרו לידו ויוצא בו לחירות.

ואף על גב שאין קנין לעבד בלא רבו, קי"ל דגיטו וידו באין כאחד, וכן אם מוסרו לאחר שיזכה בו בשבילו אפילו בלא ידיעת העבד יצא גם כן לחירות, שמסתמא ניחא ליה לעבד שיצא לחירות מתחת יד רבו שזכות הוא לו⁷⁹.

ט. נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה

⁷³ אך אינו יכול לומר רק אני נותן מזונות ושהיא בעצמה תעבד מעשה ידיה. ח"מ שם ז מהר"ן

⁷⁴ בב"ש ד שם הוכיח שכן דעת הרמב"ם והטור והרדכי והג"מ בשם רש"י

⁷⁵ ט"ז שם א. ב"ש שם א

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם קלט א

⁷⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רסז מא

⁷⁸ דילפינן לה לה מאשה.

⁷⁹ וכיון דזכין לאדם שלא בפניו לפיכך אם מוחה העבד ביד חבירו מלקבלו לא יצא לחירות, דהא אנו רואין דלא ניחא ליה ואין חבין לו בעל כרחו, ולא דמי לכסף, דהתם הבעל נוטלו בעל כרחו ושחררו כמו שקונהו בעל כרחו, והכא צריך העבד לזכות בשטר כמו באשה, ולפיכך כשמוסרו הבעל לידו של העבד משתחרר בעל כרחו כמו באשה. לבוש שם וכן בתי' בתרא בש"ך שם נד ועיי"ש בנו"כ שבו"ע

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

הקונה קרקע מחבירו חזקה קונה בקרקע⁸⁰ מנלן, שכן אמר להם גדליה בן אחיקם (ירמיהו מ פסוק י) וישבו בעריכם אשר תפשיטם במה תפשיטם בישיבה, כלומר שתפשיטם מתייחס על מה שאמר וישבו, וכן נחמד מהאי קרא שהוא כתיב בתורה (דברים יא פסוק לא) וירשיתם אתה וישבתם בה, במה ירשיתם, בישיבה דהיינו חזקה שיחזיקו בה.

ביצד, מכר או נתן לו בית או שדה, כיון שנעל או גדר או פרץ⁸¹ כל שהוא, והועיל במעשיו⁸² הרי זה קנה.

י. והוא שעומדת בצד ביתה ובצד חצרה

קבלת הגט על ידי האשה אינה צריכה שתקבלו בידה ממש אלא כשבא הגט לרשותה מועיל, שנאמר (דברים כד פסוק א) וכתב לה ספר פרידת ונתן בידה ומדלא כתיב ונתן לה דהוי משמע ביד שלה ממש, דלה בידה דוקא משמע ולא ברשותה⁸³,

⁸⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ קצב א

⁸¹ עיין בתשובת מהרשד"ם חלק חו"מ סי' שע"ו שכתב אי מיקרי חזקה מה שפרע הקונה לחופרים, גם זה פשיטא לי דהוי חזקה גמורה, כי מה לי חפר הוא ומה לי חפרו הם בשבילו, ואפילו שהגוי לאו בר שליחות כלל, לא מתורת שליחות אני אומר כו', ע"ש. ועיין במחנה אפרים הלכות מכירה [סוף קנין מעות] סי' ט"ו שנסתפק בזה גבי קנין הגבהה, במי שלקח מקח חבירו והגביה אותם הלוקח ע"י פועלים גוים כו'. ואפילו בפועלים ישראלים איכא לספוקי כיון דאין הפועלים מכונים לזכות ללוקח, והוי כאותה שכתב הטור סימן ער"ה [סעיף י"א] [ובשו"ע שם סעיף כ"א בהג"ה, עיין סמ"ע שם ס"ק כ"ו] דאם היה בונה ע"י פועלים הרי זה לא קנה דאין הפועלים מכונים לזכות לבעה"ב כו', ומצדד שם לכאן ולכאן ודעתו נוטה דלא קנה, דאף דיד פועלים כיד בעה"ב מ"מ הוי כחצר המהלכת כו', ע"ש היטב. ועיין בנתיבות המשפט [משה"א] לעיל ריש סימן קפ"ח שחקר ג"כ בזה, ומסיק שם לדינא דקנין הגבהה או משיכה או חזקה ושאר קנינים שנעשו ע"י פועלים גוים מהני כמו שעשה בעצמו, אבל ע"י שלוחים גוים לא מהני. וע"י פועלים מהני אם נתכוין בעצמו לקנות ע"י הקנין שעושים הפועלים אף שלא נתכונו הפועלים לזכות שם דהא דסימן ער"ה סעיף כ"א, שם מייירי דגם הוא לא נתכוין לזכות בעצם ע"י הגבהת הפועלים רק שאמר להם סתם לבנות כו'. אמנם כשהפועל קונה מטעם יד [כגון שלא הגביה הפועל כלל את החפץ רק שנשלחו בידו והחזיקו סמוך לארץ] לא קנה הבעה"ב כיון דיד פועל הוי חצר המהלכת. ומשיכת פועלים לא מהני רק כשמושכין לרשות בעה"ב, אבל כשמושך לרשות עצמו או לסימטא לא מהני אם אינו בר שליחות, ואם הוא בר שליחות זכה כו'. פ"ת שם ב.

⁸² ועי"ש בשו"ע ד - ו בהגדרת הועיל במעשיו ועיין פתחי תשובה שם א מספר מחנה אפרים הלכות שכירות סי' י"ג שהביא בשם הרדב"ז ח"ד סי' קכ"ב במי שמכר ביתו לשוכר שהיה דר בה, וכתב, שאפילו א"ל לך חזק וקני, כל שלא עשה השוכר בה דבר חדש שלא היה עושה בה תחילה, אפילו אם נועל ופותח אין זו חזקה, שכך היה עושה בה מתחילה. והוא ז"ל כתב עליו, ולענ"ד אין נראה כן כו',
⁸³ וכיון שכתב בידה בא לרבות כל שהוא ברשותה, כדכתיב [במדבר כא, כו] ויקח את כל ארצו מידו שפירושו מרשותו, שזה פשיטא שלא היה כל ארצו בידו אלא ברשותו לבוש שם קלח א

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

מכיון שכתבה רחמנא רשותה בלשון ידה ש"מ שרשותה צריך שיהיה דומה לידה, כלומר שיהא הגט באותו מקום שהוא מונח שם משתמר לדעתה כאילו הוא בידה ממש.

לפיכך חצרה של אשה שהתבאר לעיל שהרי הוא כאילו נתנו בידה ומגורשת. זה אינו אלא כשהיא עומדת בחצרה ומשתמר שם לדעתה, כגון חצר קטן והיא עומדת בתוכו או בצדו⁸⁴, אבל חצר גדול אף על פי שהיא עומדת בתוכו, כשהיא עומדת במזרחו אין מערבו משתמר לדעתה, ואם זרק גט למערבו אינה מגורשת, וי"א⁸⁵ שכל שמשתמר באויר מחיצות מתגרשת. וי"א⁸⁶ שכל שמתשמרת באופן שאין לשום אחר השליטה וכה באותה חצר כי אם היא לבדה אפילו בחצר גדולה מגורשת.

⁸⁴ בח"מ סי' ר' [סעיף א'] הביא הרב בהג"ה דעת התוס' דבעינן דוקא עומדת בתוכה ממש ולא בחוצה בסמוך. והוא דעת תוס' בעירובין דף צ"ב [ע"ב] בד"ה אשה בגדולה וגט בקטנה מתגרשת שכתבו שם רש"י ותוס' דמיירי בשניהם שלה ומטעם דבעינן עומדת בתוכה ממש וכו' עי"ש. ועיין בתורת גיטין א מה שהקשה על זה אולם כ"כ רש"י עירובין צב ב ותודה אשה; רשב"א גיטין עז ב וב"מ יא א; ריטב"א עירובין שם בשם הראב"ד; ריטב"א (החדש) ב"מ שם בשם יש מי שפ"י; מאירי עירובין שם; פסקי ריא"ז שם פ"ט ה"ב; מ"מ גזילה פ"ז ה"ח בשם יש שפירשו, ועי"ש שמל' הרמב"ם אין חרע, רמ"א בשו"ע ר א, וכ"כ בב"מ שם בד' הרא"ש עירובין פ"ט סי' ב ומוש"ע אהע"ז שם א. ועי' יש"ש פ"ח סי' ג. אבל בנתה"מ שם והגר"א ס"ק ו וב"מ אהע"ז קלט ס"א הבינו בדברי המחבר שם א (שכתב כלשון הרמב"ם) שסובר שאין צריך בתוכה ממש.

⁸⁵ בתורת גיטין שם ב כתב על דברי הט"ז להלן והדין עמו דודאי כל שמשתמר באויר מחיצות משתמר חשיב ל"י. ולוישב קצת דברי הב"י נראה דמיירי בחצר שאינו מוקף מחיצות דאז בעינן שישתמר מחמת האשה דוקא, כמ"ש הרשב"א גיטין ע"ט [ע"א] בד"ה נעץ קנה, ובוה א"ש דברי הב"י אבל במוקף מחיצות ודאי צדקו דברי הט"ז.

⁸⁶ הלכה כעולא דבעינן תרומיה וכו' פ"י משתמר לדעתה היינו שאין לשום אחר השליטה וכה באותה חצר כי אם היא לבדה אבל אין הפ"י שהיא מדעתה תהיה שומרת שם דהא לרב אושעיא היא בעיר אחרת ואפ"ה קרי לה משתמרת לדעתה אלא ודאי דלענין כח וזכות קאמר שאין לאחר חלק שם ואם יש לאחר חלק שם הוה כמו עבדו נעור. כתבתי כל זה לפי שפ"י ב"י דברי הטור בלשון זה דחצר המשתמרת לדעתה לאפוקי אם הוא חצר גדול שכשהיא עומדת במזרחו אין מערבו משתמר לדעתה וזרק לה במערבו דאינו גט ובדרישה הביא דברי ב"י וכתב שמוכרח בדברי הטור שיש כאן ב' פירושים על משתמר לדעתה ובמחילה מכבוד הרבנים הגדולים האלו שלא עיינו כראוי שהם מפרשים לדעתה דהיינו שהיא תשמור בעצמה שם ודבר זה בטל דהא לשון זה עצמו איתא בגמרא לרב אושעיא ואיהו ס"ל אפילו היא בעיר אחרת מועיל כל שהחצר משתמר לדעתה אלא הדברים ברורים כמו שזכרנו ולא משנחנין בחצר גדול או קטן אלא כל החצרות שוות דאם אין כח לשום אדם באותו חצר מהני לרב אושעיא אפילו היא בעיר אחרת ולעולא דקיי"ל כוותיה צריך שתהא עומדת גם כן שם ואז הוה גט גמור אפילו אם החצר גדול מאוד והגט מונח בקצה השני ולא דקו הני רבנן בהא מלתא. ט"ז שם ב

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אם עומדת בסמוך כ"כ לחצירה עד שהיא יכולה לשומרו⁸⁷ והבעל אינו יכול לשומרו⁸⁸ מגורשת מדינא⁸⁹, אולם מ"מ צריך שיגיע גט לידה אח"כ.⁹⁰

אבל אם אינה עומדת שם אף על פי שהוא משתמר לדעתה, אין זה דומה לידה ואינה מתגרשת, ומשום שליחות⁹¹ לא תקנה לה חצירה שגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו, לפיכך אין חצירה קונה לה הגט שלא בפניה, ויש אומרים⁹² שאפילו נתנו בחצירה, שלא מדעתה, ואינה עומדת בצד חצירה, הרי זו ספק מגורשת. וי"א⁹³ שרק

⁸⁷ ברישב"א כאן ורישב"א (החדש) ב"מ יא א. בצד ממש ואפילו הוצה לה, שכיון שהחצר משתמרת לדעתו, עומד בצידה ובתוכה שוים, ואפילו בגמ', ולא עוד אלא שבצד חצירו שאמרו, לאו דוקא, אלא כל שהחפץ משתמר בראייתו נקרא עומד בצד חצירו, אף על פי שאינו סמוך לה לגמרי.

⁸⁸ ועיין בנתיב"מ סי' ר ח"י ס"ק ה שאף על פי שאינו צריך לעמוד בתוכה, צריך הוא לעמוד בצידה ממש, שאז היא דומה לידו, לדעה זו, אבל אם הוא עומד מרחוק, אף על פי שהשדה משתמרת לו על ידי כן, אינו נחשב כעומד בצידה

⁸⁹ דדל מחיצות החצר מהבא, לא יהא אלא זרקו לה בר"ה או בסימטא והיא יכולה לשומרו ולא הוא דמגורשת מדינא. תורת גיטין שם ג.

⁹⁰ מטעם חומרא דשמואל דאמר דף עה: ואת לא תעביר עובדא עד שיגיע גט לידה. ובכה"ג אין צריך שיטלנו ממנו ויחזור ויתננו לה.

⁹¹ שמטעם שליחות חצירו של אדם קונה לו מציאה אף כשאינו עומד בצידה ואפילו אינו בעיר כמבואר בש"ך חו"מ רסח ס"ק ג, ע"פ רש"י ותוס' ב"ק מט ב, ושכן משמעות הפוסקים במה דברים אמורים בחצר המשתמרת, אבל חצר שאינה משתמרת, כגון שדה וגינה וכיוצא בהן, אם היה עומד בצד חצירו קנה, ואם לא לא קנה את המציאה כמבואר בטו"ש חו"מ רמג כ וכא ורסח ג. וכמה טעמים נאמרו בדבר: א) חצר שאין הבעלים עומד בצידה אינה קונה משום יד אלא משום שליחות אם היא משתמרת, וכשאינה היא משתמרת אינה קונה אף משום שליחות, לפי שאין אדם רוצה שיהיו חפציו ביד שליח שאין חפצים משתמרים בידו, והרי זה כאילו גילה דעתו שאינו רוצה שתהיה החצר שלוחו, שכיון שאינה משתמרת לדעתו, והכל יכולים לזכות במציאה זו, שהרי הפקר היא, לא סמכה דעתו. ב) כיון שאין דרך לעשות שליח שאין חפצים משתמרים אצלו, אין חצר שאינה משתמרת נעשית שליח מאליה, מה שאין כן חצר המשתמרת, שאנו דנים אותה כאילו עשאה שליח לכל דבר שהוא זכות לו. ג) חצר – שאינה משתמרת – אינה קונה משום שליחות במציאה, לפי שאין כאן לא דעת שליח ולא דעת שולח, מה שאין כן חצירו המשתמרת, שקונה מציאה שאין לה בעלים כמו שליח כן דעת שקונה בדבר שיש לו בעלים, והסבירו אחרונים שכיון שאין שליח קונה אלא כשיש שם דעת לקנין, או שלו או של השולח, לכן חצר שאינה משתמרת, שאין כאן דעת לקנין, אינה קונה לו אף על פי שהיא כשלוחו, מה שאין כן בחצר המשתמרת, שהסכימה דעת בעל החצר לקנות כל מה שיבוא לתוכה, ויש כאן דעת לקנין. ד) חצר שאינה משתמרת אינה דומה לשליחות, שהשליח משתמר הוא לשולחו, שהרי בשליחות אמרו שצריך שיהא השליח בר דעת. ה) חצר שאינה משתמרת – ואין בעליה עומדים בצידה, שאינה קונה להם משום יד אינה קונה מציאה משום שליחות, כיון שקניית מציאה חבה לאחרים, וחצר המשתמרת שקונה מציאה, משום יד הוא שקונה, אף כשאינו עומד בצידה, שגם מה שבא לידו, כשרוצה לקנותו בחצר המשתמרת הוא נותנה, וכיד ארוכה היא, או שמה שחצר המשתמרת קונה מציאה הוא מתקנת חכמים.

⁹² דעת הרשב"א מובר בשו"ע ונו"כ שם ג. ובלבוש לא כתב סעיף זה ובסעיף א' הבי' י"א שהיא ספק מגורשת סבר דאיירי כאן בכל אשה אפי' אינה זקוקה ליבם, ב"ש שם ד, ומעמו דשמא ניהא לה בגמ' והו"ל זכות בזה וזכין לאדם שלא בפניו אבל הרמ"ה ע"כ לא ס"ל כן דהא כתב שאם לא היתה בשעת נתינה אינה מגורשת בודאי ממילא אם לא היתה שם כלל וא"כ תימה על השו"ע כיון שהביא בסעיף הקודם לזה דעת הרמ"ה וכאן הביא דברי רשב"א והם סותרים זה את זה. מ"ז שם ו

⁹³ בב"ש שם ד ביאר כך דעת הרשב"א, וכ"כ בבאור הגר"א שם ה והקשה על המחבר שסתם, ועיין תורת גיטין שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

במקום יבום יש לספק שמא ניהא לה שלא תזקק ליבם. והרי ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת.

ואם היא עומדת אצל החצר וזרק גט לחצרה שלא מדעתה ואמר לעדים ראו גט שאני נותן⁹⁴ לא עמדה אצל החצר הגם אמרה שיזרוק לחציר' לא מהני אף על גב שגלתה דעת' דניהא לה שיש לחוש שמא חזרה⁹⁵.

יש מי שאומר⁹⁶ שאם נתן בחצרה ולא היתה היא שם באותו פעם שנתנו שם, ואח"כ באה שם, ואמר לה הרי זה גיטך, אף על פי שהגט עדיין שם אינה מגורשת ובשעה שאומר לה הא גיטך⁹⁷, ואינו גט עד שיטלנו הוא משם ויחזור ויתננו לה להתגרש, בדומה לנתינת לידה.

אולם אם נטלתו היא משם⁹⁸ והוא אומר לה בשעת נטילתה הרי זה גיטך הרי זו מגורשת⁹⁹, שמכיון שזרקו מתחלה לחצרה לשם גירושין ואח"כ בשעת אמירתו הרי זה גיטך עודנו בחצרה והיא נוטלת אותו משם בעת האמירה, הרי זה כאילו נתנו לה עכשיו ואמר לה.

וכן כשגיטה¹⁰⁰ וחצרה באין לה כאחד, כגון שנתן הגט לחצרו והקנה לה חצרו עם גטו, בעינן שתהא עומדת שם בחצר או בצדו בשעת נתינה, אף על גב דמתנת החצר זכות הוא לה, נתינת הגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו, ויש חולקין¹⁰¹, ואזלינן לחומרא.

⁹⁴ מסופק הרשב"א בזה אם נתן לחצירה בשעה שהיא ישנה. ב"ש שם

⁹⁵ ב"ש שם

⁹⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

⁹⁷ רמ"א שם

⁹⁸ אין להקשות דהוה כאומר מלי גיטיך מעל גבי קרקע כיון דמה שהיה מונח בחצרה כבר הו"ל כמונח ברה"ר וא"כ צריך דוקא שיחזור ויטול ויתננו לה דמריה דהאי דינא הוא הרמ"ה דס"ל דכיון שלא עמדה בחצרה לא הוי אפילו ריח גט ומותרת לכהן, וא"כ לפי מ"ש השו"ע בסעיף ג' דבאינה עומדת שם הוה ספק מגורשת וא"כ אסורה בודאי לכהונה ומהני הנתינה להצרה וצריך לחזור וליטלו וליתנה כמ"ש ריש סי' קל"ז החילוק בזה. ט"ז שם ד. אך בב"ש שם ד כתב ואין להקשות לפירושו א"כ איך פסק המחבר בסעיף ב' אם נתן לחצירה מהני אם תטלנו אמאי מהני הא נתיני' קמייטא דהוי ספק גט ומהני נתינה קמייטא דהיא פסולה לכהונה ודומה למ"ש ר"ס קל"ז כל שמהני נתינה קמייטא צריך ליטול ממנה וליתן מחדש וי"ל דאמרי' ממ"נ אם ניהא לה מגורשת מיד ואם לא ניהא לה לא מהני נתינה קמייטא.

⁹⁹ ואיכא למידק על הרמ"ה דכתב או עד שיטלנו משם וכו' כמו שהעתיק כאן מהו הברירה שנותן כאן דכיון דסני בנטילתה לחוד למה לו לכתוב אח"כ או עד שיטלנו וכו' חלוקה ונראה לי דמ"ש בסיפא להתגרש בו קאי גם על חלוקת ראשונה שאמר שתטלנו משם ולא מיבעיא קאמר דלא מבעיא באם היא נוטלת מעצמה ודאי צ"ל בפ"י להתגרש בו דהיינו שיאמר ה"ז גיטיך אלא אפילו אם הוא נוטל ונותן לה צריך ג"כ שיאמר כן. ט"ז שם ד

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ שם

¹⁰¹ המ"מ פ"ה ה"ב כתב, הרשב"א ז"ל סבירא ליה כו' אם נתן כבר בחצרה שהיא בציפורי וא"ל הא גיטיך בחצירך ואמרה תזכה לי חצירי בזו נראה דמגורשת וכו' והאריך בזה והביא הירושלמי שאמרו פ"ק דגיטין נתן לה את גיטה ואמרה תזכה לי חצירי שבעכו אר"ה נעשה כמו שהיתה ידה ארוכה וכ"כ הר"נ משמו ברפ"ח שם. באור הגר"א שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

**יא. אזל גיטא נפל בפיסלא אי הויא ארבע אמות על ארבע
אמות פלג ליה רשותא לנפשיה ... דאושלה מקום ...
גבוה עשרה אף על גב דלא הוי ארבע אמות ... אית ליה
שם לזוי אף על גב דלא גבוה עשרה ואף על גב דלא הוי
ארבע אמות**

השאלה לה¹⁰² הבעל מקום בחצרו ולא ייחד לה המקום וזרק לה הגט לתוכו, מגורשת בכל מקום שיפול שם לתוכו, שאומרים אנו זה המקום הוא שהשאלה לתוכו.

ואם היה באותו חצר מקום חלוק לעצמו, כגון קורה או סלע שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות, או אפילו אין בו ארבע אמות על ארבע אמות והוא גבוה עשרה טפחים, או אפילו אין בו ארבע אמות על ארבע אמות וגם אין גבוה עשרה טפחים אלא שהוא חלוק בשם בפני עצמו, כל אלו חשובים מקום לעצמן ואינן שאולים לה בכלל החצר שהשאלה לה סתם, שלא השאלה לה אלא החצר ומקום אחד השאלה לה ולא שני מקומות, ואם נפל הגט שם אינה מגורשת

אולם אם השאלה לה בפירוש החצר וגם המקומות הללו מגורשת. ויש אומרים¹⁰³ אפילו השאלה לה הכל בפירוש או שאין שם כל הדברים הללו אפילו הכי אינה מגורשת עד שיהיה הגט סמוך לה בתוך ארבע אמותיה, כיון שאינה חצרה ממש אלא הוא שאול לה.

במה דברים אמורים שהשאלה לה החצר כל מקום שיפול שם הגט יהא מושאל לה ולא ייחד לה מקום, שאז איגלאי מילתא למפרע במקום שיפול שם הגט הוא לבדו מושאל לה, וכשהוא עומדת רחוק מן אותו המקום ארבע אמות הרי אינה עומדת בצד חצרה וחצרה אינו קונה לה אם אינה עומדת בצדו,

¹⁰² שו"ע ונו"כ שם יא

¹⁰³ הרמב"ם שם בפ"ה וכמ"ש ה"ה שם שהרי בחצר שלה אינה קונה לה בגט אלא בעומד' בצדה והרב המניד פ"י בן דברי הרמב"ם דוקא כשנופל תוך ד"א ואין המקום א' מג' דברים היא מגורשת ומ"ש הרמב"ם נתגלגל ונפל במקום רחוק ממנה ונפל על מקום שאין א' מג' דברים מגורשת פ"י היינו בתחלה נח תוך ד"א ואח"כ נתגלגל למקום רחוק, ופ"י זה תמוה דאם נח תוך ד"א מיד היא מגורשת מה לי שנתגלגל אח"כ וכן הקשה רש"י ורמ"ך והר"ן פירשו דעת הרמב"ם דס"ל ג"כ כשאר פוסקים אפי' חוץ לד"א ואין להמקום א' מג' דברים מגורשת, אלא תוך ד"א מגורשת לעולם אפי' יש להמקום א' מג' דברים. ב"ש שם יז

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אבל אם השאיל לה כל החצר בפירוש שיהא כולו שאול לה ודאי שהיא מגורשת
אפילו יפול הגט רחוק ממנה הרבה, והוא שלא יפול על אחד מן המקומות שנתבארו,
ואם גם אותם פירש בתוך דבריו שהשאילם לה אפילו נפל הגט עליהם מגורשת.